

PRORAČUNSKA OBRAZLOŽENJA 2015. – 2017.

1. UVOD

Hrvatski institut za povijest osnovala je Republika Hrvatska s primarnom zadaćom obavljanja trajne znanstveno-istraživačke djelatnosti u polju povijesti. Prema Statutu Hrvatskoga instituta za povijest, osnovna djelatnost Instituta je znanstveni rad koji obuhvaća proučavanje hrvatske povijesti i povijesti naroda Balkana i srednje Europe u razdoblju od srednjega vijeka do suvremenosti.

Svoju misiju Institut primarno ostvaruje:

- obavljanjem poslova trajne znanstveno-istraživačke djelatnosti
- obavljanjem poslova znanstveno-istraživačke djelatnosti na ugovorenim projektima
- obavljanjem poslova znanstveno-istraživačke djelatnosti na kolaborativnim znanstvenim programima.

Osim znanstveno-istraživačke djelatnosti, rad Instituta obuhvaća i davanje istraživačkih i savjetničkih usluga; izradu stručnih elaborata i ekspertiza, suradnju s drugim srodnim institucijama i sveučilištima na području povijesne znanosti i nastave; izdavačku djelatnost; organiziranje kongresa, znanstvenih skupova, okruglih stolova i drugih oblika javnog predstavljanja svoga znanstvenog rada u javnosti; organizaciju bibliotečne, dokumentacijske i informacijske službe, koje su potrebne za znanstveno-istraživački rad; provođenje postupka izbora u znanstvena i suradnička zvanja u skladu sa Zakonom.

• SAŽETAK DJELOKRUGA RADA

Hrvatski institut za povijest, uključujući i Podružnicu za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskome Brodu, brojem znanstvenika i znanstvenih novaka najveći je javni znanstveni institut u znanstvenome području humanističkih znanosti te središnji javni institut u Republici Hrvatskoj kojem je temeljna djelatnost (misija) znanstveno proučavanje povijesti hrvatskoga naroda i naroda Balkana i srednje Europe. Od svoga osnutka 1961. pod imenom Institut za historiju radničkog pokreta, Institut je sustavno širio područja istraživanja, što je vidljivo iz promjene imena 1990. u Institut za suvremenu povijest te 1996. u Hrvatski institut za povijest.

Zakonom o ustanovama (1993.) Institut kao znanstvena organizacija postao je javna ustanova nad kojom je Republika Hrvatska stekla osnivačka prava. Stupanjem na snagu Zakona o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti (1996.) te Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (2003.) Institut je nastavio svoj rad kao javni znanstveni institut u vlasništvu Republike Hrvatske kojem je temeljna zadaća trajna znanstveno-istraživačka djelatnost.

Institut je osnovan za provedbu programa znanstvenih istraživanja kao javne službe u znanstvenoj djelatnosti kojoj je zadaća ostvarivati znanstvene programe od strateškoga interesa za Republiku Hrvatsku te uspostaviti znanstvenu infrastrukturu za sustav znanosti i visokoga obrazovanja.

Kadrovsku strukturu Instituta (2012.) čini 92 zaposlenika, od kojih je 74 angažirano na realizaciji trajne znanstveno-istraživačke djelatnosti, a 18 u pratećoj stručnoj službi (računovodstvo i financije, pravni, kadrovski i opći poslovi, informatički poslovi, osoblje knjižnice, tehnički poslovi).

Znanstveno-istraživačka djelatnost Instituta odvija se od početka 2007. u sklopu pet znanstvenih programa kroz realizaciju 21 znanstveno-istraživačkog projekta ugovorenog s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa (Z-projekti), a na međunarodnoj razini kroz bilateralne projekte sa Slovenijom i Srbijom te sudjelovanje

inozemnih znanstvenika kao vanjskih suradnika na domaćim projektima.

Institut izdaje i četiri znanstveno-stručna časopisa te godišnje u prosjeku objavljuje 15 monografija, zbornika radova, knjiga kritički pripremljenog arhivskog gradiva te drugih vrsta znanstvenih publikacija.

Institut kontinuirano sudjeluje u organizaciji domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova i okruglih stolova.

U okviru nastavne djelatnosti Institut već niz godina ostvaruje međuinstitucionalnu suradnju sa sveučilištima u Zagrebu, Rijeci i Osijeku, Sveučilištem u Mostaru, a od 2010. i s Hrvatskim katoličkim sveučilištem.

2. NAZIV PROGRAMA – *Strateški program znanstvenih istraživanja na Hrvatskom institutu za povijest u razdoblju 2014. do 2017./2018.*

OPIS PROGRAMA - Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju hrvatski istraživački prostor postaje sastavni dio europskoga istraživačkog prostora, što zahtijeva zajedničko promišljanje zaposlenika Instituta o znanstveno-istraživačkim i stručnim prioritetima rada Instituta unadolazećem periodu.

Ne napuštajući tradiciju i osnivačkim aktom i Statutom određenu misiju institucije, nužno je definiranje jasnih strateških ciljeva, srednjoročnih i dugoročnih, koji će doprinijeti učvršćenju pozicije Hrvatskoga instituta za povijest kao nacionalnoga središta te njegovoj prepoznatljivosti kao regionalnoga središta znanstveno-istraživačke djelatnosti iz područja povijesnih znanosti i područja drugih humanističkih i društvenih znanosti.

Usmjereni na važnost istraživanja obilježja hrvatske povijesti i kulture u europskome i regionalnome kontekstu i svjesni izazova koje donosi nadolazeće razdoblje, premda u nezahvalnoj poziciji definiranja vlastite znanstvene aktivnosti bez jasnih naznaka vrednovanja humanističkih znanosti i njihove važnosti u novom zakonodavnom okviru, u prvome redu u skladu s dokumentima *Smjernice za strategiju odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije* (od 22. travnja 2012.), *Akcijski plan Znanost i društvo* (2012.), *Akcijski plan podizanja apsorpcijskog kapaciteta Republike Hrvatske za sudjelovanje u Okvirnim programima za istraživanje Europske unije 2013.-2015.* redefinirali smo Strateški plan Hrvatskoga instituta za povijest donesen 2010. godine. Polazeći od činjenice da Europska unija uvažava različita i specifično povijesno uvjetovana obilježja zemalja članica te se nastoji njegovati zajedništvo kroz različitosti uz isticanje onih obilježja koja djeluju objedinjujuće, humanističkim i društvenim znanostima treba pripadati istaknuta uloga, a u tom kontekstu istraživanje hrvatske povijesti, društva i kulture mora biti važna komponenta hrvatskoga istraživačkog prostora. *Europski okvirni program istraživanja i inovacija za razdoblje od 2014. do 2020. godine –Obzor 2020.*, koji umnogome određuje budućnost europskoga istraživačkog prostora, humanističkim znanostima daje posebnu ulogu kao dijelu svih istraživačkih pravaca uprioritetu Društveni izazovi, no humanističke znanosti moraju imati i presudnu ulogu u izgradnji i očuvanju hrvatskoga identiteta u procesima globalizacije. U tom je smislu nužno sagledati odrednice *Obzora 2020.* u realnim okvirima i prilagoditi ih hrvatskim uvjetima. Vjerujemo da će, kao što je istaknuto u *Smjernicama za njezinu izradu* koja je u tijeku, i *Strategija odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije* Republike Hrvatske ići u tom smjeru.

Slijedom navedenih razmišljanja, Strateški plan Hrvatskoga instituta za povijest razvojni je dokument koji definira ciljeve srednjoročnoga i dugoročnoga razvoja Instituta te naznačuje glavne smjernice i korake za ostvarivanje tih ciljeva. Dokument se odnosi na

razdoblje od 2013. do 2018., za koje definira smjer razvoja i razvojne ciljeve. Polazište za utvrđivanje razvojnoga plana i ostvarivih strateških ciljeva je stanje određeno formalnim statusom i institucionalnim okvirom, kadrovskom strukturom, rezultatima znanstvene produktivnosti te izdavačkom djelatnošću u razdoblju od 2008. do 2012. godine.

- **Zakonske i druge pravne osnove – ZAKONSKE I DRUGE PODLOGE NA KOJIMA SE ZASNIVAJU PROGRAMI (najznačajniji –maksimalno do 5 osnova)**

- **Odredbe članka 16. te članka 20. do 46. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“ broj 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07-OURH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13 I 139/13)**
- **Sve odredbe Zakona o ustanovama („Narodne novine“ broj 76/93, 29/97, 47/99, i 35/08)**
- **Odredbe članka 18. te članka 21. do 26. Zakona o osiguanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“ broj 45/09)**
- **Sve odredbe Pravilnika o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (Narodne novine“ broj83/2010)**
- **Statut Hrvatskog instituta za povijest**

CILJEVI PROVEDBE PROGRAMA U RAZDOBLJU 2015. – 2017. I POKAZATELJI USPJEŠNOSTI KOJIMA ĆE SE MJERITI OSTVARENJE TIH CILJEVA

CILJ 1.

Pozicioniranje i promoviranje Instituta kao regionalnoga središta za znanstvena (i primijenjena) istraživanja hrvatske povijesti u dodiru sa susjednim narodima regije (srednje i jugoistočne Europe).

OBRAZLOŽENJE CILJA

U skladu s misijom za ostvarenje strateškoga cilja definiranog kao pozicioniranje i promoviranje Instituta kao regionalnoga središta za znanstvena (i primijenjena) istraživanja hrvatske povijesti u dodiru sa susjednim narodima regije (srednje i jugoistočne Europe) u razdoblju od 2014. do 2017./18. očekujemo da ćemo ostvariti kroz sljedeće aktivnosti - ciljeve:

- sustavno provođenje istraživanja koja stvaraju nova znanja i spoznaje u skladu s misijom Instituta
- realizacija znanstveno-istraživačkoga programa u nacionalnim te širim regionalnim i međunarodnim okvirima
- intenziviranje i proširivanje interdisciplinarnih, transdisciplinarnih i komparativna istraživanja
- uspostavljanje suradnje sa znanstvenicima/institucijama drugih humanističkih i društvenih polja s kojima već nije uspostavljena bliskija suradnja

- prijava kvalitetnih projekata na natječaje Hrvatske zaklade za znanost, fonda "Jedinstvo uz pomoć znanja" i sl.
- dodatno podizanje standarda kvalitete znanstveno-istraživačkoga rada kroz unapređivanje mehanizama za interno osiguranje i unapređenje kvalitete znanstvenoga rada te izdavačke djelatnosti Instituta
- osnivanje peteročlanoga Međunarodnoga znanstvenog savjeta Instituta
- izrada Kataloga međunarodnih recenzenata znanstvenih radova i knjiga znanstvenika Instituta
- uspostava kriterija izvrsnosti i kompetitivnosti za napredovanje na znanstvenim radnim mjestima
- nastavak snažne izdavačke djelatnosti (izdavanje časopisa, monografija, izvora, zbornika radova) te njezino jačanje partnerstvom s izdavačkim kućama u Republici Hrvatskoj
- sustavno predstavljanje rezultata znanstvenoga rada na domaćim i inozemnim znanstvenim skupovima.

POKAZATELJI UČINKA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.	Ciljana vrijednost 2017.
Pokazatelj učinka	Pokazatelji uspješnosti u temeljnim znanstvenim istraživanjima	Objavljene znanstvene publikacije (članci, knjige građe, monografije, sinteze) na hrvatskome jeziku i stranim jezicima Mjerljivost rezultata obuhvaća broj objavljenih znanstvenih publikacija (na hrvatskome i stranim jezicima) te njihova citiranost i spominjanje rezultata istraživanja na projektu u	Broj znanstvenih radova na hrvatskom jeziku i broj stranih radova na stranim jezicima 65+10	A1/A2 baze (CROSB) te radovi indexirani u EBESCO-u te drugim relevantnim međunarodnim bazama podataka	60+16	50+30	40+40

		drugim publikacijama ili medijima.					
--	--	------------------------------------	--	--	--	--	--

CILJ 2.

Povećanje prisutnosti Instituta u međunarodnome istraživačkom prostoru, odnosno unapređenje međunarodne prepoznatljivosti Instituta.

OBRAZLOŽENJE CILJA

Drugi strateški cilj Instituta – Povećanje prisutnosti Instituta u međunarodnome istraživačkom prostoru, odnosno unapređenje međunarodne prepoznatljivosti Instituta – neodvojiv je od prvoga, te se u sljedećem petogodišnjem razdoblju nastavno na prvi cilj očekuje:

- jačanje suradnje s nizom inozemnih znanstvenih i visokoškolskih institucija s kojima je Institut već ostvario ugovornu suradnju te proširivanje i institucionaliziranje suradnje koja je do sada uspostavljena na individualnoj razini, i to kroz:
  - bilateralnu projektnu suradnju (prijavlivanje projekata na natječaje za bilateralnu suradnju s institucijama s kojima su već provedeni bilateralni projekti te drugim inozemnim institucijama s kojima do sada nismo imali takav oblik znanstvene suradnje)
  - multilateralnu projektnu suradnju (apliciranje na natječaje fondova Europske unije sa znanstvenim institucijama iz inozemstva)
  - osiguravanje suradnje većega broja inozemnih suradnika nainstitutskim projektima u sljedećem projektnom ciklusu
  - zajedničko organiziranje znanstvenih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu te objavljivanje u suizdavaštvu zbornika radova s tih znanstvenih skupova
  - gostovanje uglednih stranih znanstvenika u Institutu
  - održavanje predavanja znanstvenika Instituta na sveučilištima u inozemstvu te gostovanje u inozemnim znanstvenim institucijama
- podizanje međunarodnoga odjeka rezultata znanstvenih istraživanja Instituta objavljivanjem radova znanstvenika iz Instituta u prestižnim inozemnim časopisima
- povećanje udjela znanstvenih radova inozemnih znanstvenika u institutskim časopisima
- organiziranje zajedničkih edukativnih programa poput seminara i radionica
- organizacija ljetne škole hrvatske povijesti za inozemne studente
- povećanje ulazne i izlazne mobilnosti znanstvenika i znanstvenih novaka.

POKAZATELJI UČINKA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.	Ciljana vrijednost 2017.
Pokazatelj učinka	Mjerljivost rezultata obuhvaća opseg	Brojčana jedinica – broj unosa i broj posjeta	Prosječna posjećenostweb stranica te broj unosa i obujam i opseg arhivske građe	On-line evidencija u bazama podataka	100	1000	2000

obrađene arhivske građe, obujam transkribirane građe (broj stranica), broj unesenih podataka u bazu/e te posjećenost <i>web</i> -stranica projekata na kojima se baze nalaze.	svjetske mreže sličnih baza kao što su EHPS-Net i MOSAIC.				
---	---	--	--	--	--

3. OPIS AKTIVNOSTI / PROJEKTA

- Obrazložiti najznačajnije aktivnosti

Znanstveno-istraživački rad Hrvatskoga instituta za povijest odvijat će se u razdoblju od 2014. do 2017./2018. godine unutar četiri glavna problemsko-istraživačka kompleksa:

1. povijesni izvori, historiografija (objavljivanje kritičkih izdanja povijesnih izvora i primjena inovativnih metodoloških modela za njihovu interpretativnu analizu u skladu sa suvremenim istraživačkim trendovima u povijesnoj znanosti)
2. povijest institucija, povijest elita, vojna i ratna povijest, moderna i suvremena povijest Hrvatske demokratskih, autoritarnih i totalitarnih vlasti i tranzicije (integrativno, interdisciplinarno i komparativno istraživanje institucionalnih, društvenih, vojno-političkih fenomena i procesa kao ključnih faktora povijesnopolitičke opstojnosti hrvatskih zemalja u širem regionalnom i međunarodnom kontekstu u dugome povijesnom trajanju)
3. urbana povijest, ekonomska povijest, povijest okoliša, povijesna demografija (prostorne konfiguracije, društvene strukture, ekonomski, prirodni i ljudski resursi kao temeljni čimbenici održivog razvoja hrvatskih zemalja u dugome povijesnom trajanju)
4. kulturna i memorijalna povijest (kulturna različitost, višestruki identiteti i povijesno pamćenje kao dinamički oblikovni činitelji hrvatskoga povijesnog identiteta).

U okviru navedenih četiriju glavnih problemsko-istraživačkih kompleksa za sljedeće petogodišnje razdoblje predviđena je realizacija devet (9) projekata/tema. Prilikom osmišljavanja projekata/tema imali smo u vidu Statutom utvrđenu misiju Instituta, (ne)istraženost teme, osposobljenost istraživača, ravnomjerno istraživanje svih razdoblja hrvatske povijesti u regionalnom i širem međunarodnom kontekstu, mogućnost implementacije komparativnog te interdisciplinarnog i transdisciplinarnog pristupa kroz suradnju sa znanstvenicima drugih instituta i institucija društvenih i humanističkih znanosti te potencijal tema za uspostavu suradnje s inozemnim znanstvenicima i znanstvenim institucijama.

POKAZETELJI REZULTATA

	Definicija	Jedinica	Polazna vrijednost	Izvor podataka	Ciljana vrijednost 2015.	Ciljana vrijednost 2016.	Ciljana vrijednost 2017.
Pokazatelj rezultata	Mjerljivost rezultata obuhvaća broj djelatnika Instituta, doktoranada, postdoktoranada te ostalih znanstvenih i stručnih djelatnika koji su sudjelovali u radu.	Broj Objavljenih znanstvenih publikacija te broj obranjenih doktorskih radnji Broj realiziranih znanstvenostraživačkih stipendija	60 + 3	Crosbi i međunarodne baze podataka	65+5	70+7	80+10